

Edicija

džepni

**a
na
gr
e
m**

Urednik

Alen Bešić

Copyright © Vladimir Kopicl, 2023.

Copyright © za ovo izdanje Kulturni centar Novog Sada, 2023.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

VLADIMIR KOPICL

Zavijanje za
oligarhom

Milica Ćuković

NE(S)KARANI VERSI (TRI POLUPOGOVORA + 1 GRATIS)

1.

*Sudbine ljudske već su znane,
Nema potrebe pitati proroke.*

E. Paund, „Rastanak blizu Šokua”

Iako pesnički opus Vladimira Kopicla odlikuju kontinuirane poetičke, stilske i tematsko-motivske transformacije, konstanta umetničkog postupka ovog autora može se prepoznati u brižljivom koncipiranju knjiga i promišljeno realizovanoj kompoziciji, pri čemu posebnu važnost, kao i snažne semantičke i simboličke implikacije, (za)dobija kategorija vremena. Ako se ima u vidu značaj temporalnog aspekta u japanskoj haiku poeziji, te ako se uzme u obzir da je Vladimir Kopicl svoj „antiroman” ostvario dosledno u haiku formi, grafemski i fonemski igrivo naslovivši ovo ostvarenje *H & Q* (2013), jasnijom biva suptilna korespondencija Kopiclovog stvaralaštva sa haiku poezijom, a ujedno i budističkom estetikom i numerologijom. Takođe, primetna je i tendencija prelaska sa makroplana na mikroplan, odnosno pomeranje od godišnjih doba (knjiga *H & Q* segmentirana je na četiri godišnja doba – zimu, proleće, leto, jesen – u skladu s poetičkim

postulatima haiku poezije) i meseci (ciklus *Potemkinov kalendar* zbirke *Udaljeni bubnjevi* sastoji se od dvanaest pesama, naslovljenih prema mesecima, počevši od „Decembra” zaključno sa „Novembrom”) ka delovima dana (epiloški ciklus *Udaljenih bubnjeva*, indikativnog naslova *Tri polumolitve + 1 gratis*, sačinjen je od četiri pesme, označene arapskim brojevima i odrednicom za vreme koja upućuje na doba dana – jutarnja, podnevna, sutonska i ponoćna polumolitva) do samih dana i njihovih odsečaka (jutro, podne, popodne, prepodne) u knjizi *Zavijanje za oligarhom*. Prema tome, nije slučajno što knjigu *Zavijanje za oligarhom* čine dvadeset četiri pesme (što upućuje, pored broja pevanja u Homerovim epovima, pre svega na broj sati u jednom danu), kao što se relevantnim ukazuje dvostruka (brojem dana i meseci određena) osmica kojom se ovo delo završava (osmi avgust 2020. godine). U broju osam vrhuni simbolički potencijal opusa Vladimira Kopicla. Naime, ukupan broj koji se dobija sabiranjem slogova haiku pesme ($5 + 7 + 5 = 17$; $1 + 7 = 8$) jeste osam, osam je – kako Vladimir Kopicl navodi u eseju „Highway 1968, revisited” (u monografiji *Umetnost i propast*) – broj ogledala koje ima Amaterasu, boginja Sunca u japanskoj mitologiji, osmica se, kako čitamo u istom ogledu, javlja i kao „broj lotosovih latica – između kojih je Buda, ili 8 trigrama u Knjizi promena, ili 8 ruku Višnuovih, 8 čuvara prostora”, dok u horizontalnom položaju broj osam biva upotrebljen kao simbol beskonačnog, u članku „Ja volim ženske pesnike, a one samo sebe” navedene monografije. Valjalo bi, isto tako, primetiti kako se nesumnjivo biografskim nanosom obremenjen (osmi avgust kao dan rođenja Vladimira Kopicla) završni datum knjige *Zavijanje za oligarhom* povezuje sa pesmom „Avgust” zbirke *Udaljeni bubnjevi*, ali i sa početkom jeseni,

prema haiku kalendaru (o čemu podatke ostavlja Kajoko Jamasaki Vukelić uz pesmu Ogivare Seisensuia u antologiji *Četiri godišnja doba*). Upravo u ovom kontekstu potrebno je tumačiti naslov ciklusa *Bitkoan*. Ostvarena u vidu putopisnih dnevničkih beležaka ili kao niz datiranih lirskih izvoda iz beležnice koji obuhvataju vremenski period od četiri godine i različite države – Hrvatsku, Sloveniju, Severnu Makedoniju i Srbiju (nalik na postupak datiranja lirskih ostvarenja u „Izboru iz Beležnica” knjige *Plamen* Lenarda Koena koju je Kopicl preveo) knjiga *Zavijanje za oligarhom* podeljena je na četiri celine: *Empire by bus*, *Ostrvo bez jezera: simpozijum oblaka*, *Bitkoan* i *Viroza 2020*. Budući da je igra rečima dominantno stilsko sredstvo poezije Vladimira Kopicla, u naslovu ciklusa *Bitkoan*, koji čine pesme sa bitoljskim hronotopom, razotkriva se kako aluzija na grad Bitolj, tako i upućivanje na kriptovalu (elektronski novac) „bitkoin”, a može se razumeti i kao spoj reči „bit” i „koan”, dok se suština (pre poetičke nego budističke) zagonetke razotkriva u spoznaji nedovoljnosti logičkog rasuđivanja i potrebi za neposrednim, čulnim i emocionalnim iskustvima.

2.

*Ono što zaista voliš, to ostaje,
sve ostalo je već nestalo
ko dvaput uzeta mlada u prestareloj antici...*
V. Kopicl, „Stalno, nestalno”

Baveći se promišljanjem odlika poetike postmodernizma, u članku „Muza na načetoj granici” (*Mehanički patak, digitalna patka*) Vladimir Kopicl zaključuje kako je „Manifest

kiborga” Done Haravej „poslednjih godina visoko kotiran u sazvežđu svetske citatologije”. Analogno ovoj tvrdnji, može se приметiti da se u Kopiclovom ličnom citatološkom sazvežđu i intertekstualnoj mapi visoko kotira Ezra Paund. Pesnici erudite, sa izoštranim osećajem za percepciju društveno-istorijske stvarnosti, kao i književnih i kulturnih tokova, Paund i Kopicl u svoje stvaralaštvo inkorporirali su uticaje starokineske i japanske haiuku poezije, te njima i zen-budizmu svojstvene životne filozofije i doživljaja prirode, ljubavnu tematiku i naglašenu čulnost karakteristične za rimsku liriku – Propercije je direktno apostrofiran u Paundovoj poemi „U slavu Seksta Propercija”, kao i u Kopiclovoj pesmi „11 (Bitolj, 6. avgust 2017, pred ponoć)”, pri čemu se korespondencija ostvaruje i na planu umetničkog postupka (Paundovo načelo *make it new* kao zahtev za neprekidnim inoviranjem jezičkog iskaza i tematskog kompleksa ujedno je poetički imperativ opusa Vladimira Kopicla), kao i u kritičkoj opservaciji političkog sistema, gde povlašćeno mesto ima ekonomska problematika. Paundovoj kritici Ruzvelta, Čerčila, finansijske plutokratije, Vol strita i američkog monetarnog sistema, odnosno uzura (lihvarskim, zelenaškim) pevanjima speva *Cantos* blisko je Kopiclovo raskrivanje negativnih aspekata varijetetnih balkanskih političko-ekonomskih sistema (kako samoupravnog socijalizma tako i neoliberalnog kapitalizma), kao što je, istovremeno, kritički naboj uperen protiv internacionalne investicione banke i berzanskog indeksa (*Goldman-Sachs, Dow Jones*). S prelaskom od „samoupravne nirvane prema kapitalističkoj” – „9 (Veles-Bitolj, 5. avgust 2017)” – u vezi je prološka pesma zbirke *Udaljeni bubnjevi*, naslovljena „MMF/IMF”, kao i stvarnost koja se zanosi i pada „Što od božanskog pijana, što mortus samoupravno” u pesmi „Mala božićna

poruka” (zbirka *Pitanje poze*). Snažnom ironijom obeležena je, isto tako, potreba kolektiva za omnipotentnom figurom oligarha „za nekim O što posle kiše može sve da nam reši, / da nam sastavi biznis-plan, čist erotičan izlaz, / da znamo čemu da stremimo”, a figura oligarha spojnica je i sa Paundom, koji je, prema uvidima Mirka Magaraševića iz studije „Pesničko delo Ezre Paunda”, u pismu tumaču Kuksonu ustvrdio kako je on pre svega i nadasve „protiv neodgovorne oligarhije”. Takođe, spev *Cantos* Ezre Paunda višestruko je funkcionalan za razumevanje metapoetičke i ljubavne tematike Kopiclove lirike. Tako, počevši od igrive parafraze stihova LXXXI pevanja speva *Cantos*, upotrebljenih u ogledu „Pisac, opipljivo i ne-stvarno: citatološka patka” kao sredstva (pre)vrednovanja intertekstualnosti „Kao da je Paund rekao: 'Ono što doista *citiraš*, to ostaje, sve ostalo je šljaka', ili: 'Ono što *vešto citiraš* pravo je nasleđe tvoje”, preko unošenja stihova istog pevanja u pesmu „Stalno, nestalno” u kojoj se pervertuje mit o Orfeju i Euridiki, dospeva se do pesme „19 (Novi Sad, 15. maj 2020)” u kojoj se raslojavanjem iskaza „*Ono što ti nedostaje, to nikad nije ni postojalo. / Toga se treba držati.*” propituje status ljubavi, telesnosti i (samo)spoznaje, iz ironične (meta)-perspektive, uz punu svest o vitalističkoj, erotskoj dimenziji ljudske egzistencije.

3.

Nas zanima stomačić!

V. Kopicl, „Rez”

Pored nekoliko primera erotizacije pejzaža („Dva mala brega sleva, kao dve tople dojčice...”, „Posle žestoke predigre

kiša je zavela grad”) za knjigu *Zavijanje za oligarhom* karakteristično je i pomeranje fokusa erotske žudnje na pojedine delove tela, tj. panerotska sila u ovoj knjizi poprima divergentne smerove – uperena je kako ka celokupnoj prirodi, tako i ka zasebnim telima i njihovim segmentima. Iako u portretu Japanke, koja je zapravo Kineskinja, dominiraju bedra, usta, noge i osmeh, kao što u opisu žene iz voza na relaciji Veles–Bitolj bivaju izdvojene obline, grudi, nos, oči i osmeh, ovaj motivski kompaktan i protežan „senzorno human sadržaj” vrhuni u motivu stomačića. Zastupljen u četrnaest pesama knjige *H & Q*, redovno obeležen neskrivenim erotskim konotacijama, motiv stomačića u pesmi „Rez” (*Udaljeni bubnjevi*) vezuje se za hinduističku božansku majku Parvati, gde postaje središte oko kojeg kruži pesnička imaginacija (i fascinacija), da bi u pesmi „16 (Novi Sad, 16. mart 2020)”, u istom kontekstu, prerastao u svojstvo majmuna. Frekventnost faunálnih motiva u knjizi *Zavijanje za oligarhom*, mnoštvo njihovih oblića i vrsta, u vezi je sa povlašćenim motivom Kopiclove poezije – motivom zveri.

4.

*I konačno; raspon mirovanja,
I moć nad zverima divljim.*

E. Paund, „Canto XLIX”

Prisutan u naslovu jedne knjige – *Format zveri* (2015) – motiv zveri širokog je semantičkog spektra u poeziji Vladimira Kopicla. S jedne strane, atribuirana kao večna i dovedena u vezu sa skerletnom ženom (pesma „Avgust”, roman *Purpurna dekada*), zver je aluzija na *Knjigu Zakona* i poeziju Alistera

Kroulija. Osim okultne simbolike, zveri poput pume, miša, šakala, sove, u novoj knjizi, postaju metaforične oznake ljudskih odnosa, a najvažnijim se ukazuju u 13. pesmi. Upečatljiv i elementima humora modelovan portret pesnika koji glasno recituje pesmu „Skarani planini” (u prevodu: posvađane planine), u kojoj kao posledica navedene svađe beže zveri (lisice, kurjaci, ris) ali i sam lirski subjekt u svojstvu slušaoca, nalazeći se na koncu pred uređenom (neskaranom) činjenicom napisanog teksta, analogan je progresiji Paundovog speva *Cantos* koji od grotesknih figura nalik zverima završava smirivanjem i rajskim pročišćenjem. Ipak, trostruki „amin” završne pesme inherentno je skaran, budući da reflektuje Kopiclov permanentni zazor od plurala. Nesklon mnoštvu i gomili a okrenut individualnosti kao autentičnom fenomenu, Kopicl o svakoj vrsti množine rasuđuje negativno i(li) s podozrenjem, kako u pesmi „Dear reader, dear all”, gde je plural određen kao prazno i htonsko ne-mesto, preko pesme „Sudbina, hobi”, u kojoj je plural stara, sveopšta, povesna krpa, do 21. pesme nove knjige u kojoj plural reprezentuje odsustvo sigurnosti, jer „svaki front je nestabilan, čim se javi množina”, odnosno do 24. pesme, gde se učinak plurala sagledava posredstvom igre rečima „Da: svi smo već zavedeni čim izrekneмо to Mi / iz koga tako nepojamno govori skraćeni Amin.” (nije slučajno, dakle, što MMF iz istoimene pesme „nema lično ime”).

Postmodernistički ludička i eruditna, zasnovana na višeslojnoj intertekstualnosti u kojoj povlašćeno mesto zauzimaju japanska haiku poezija, važna za razumevanje opisa prirode (pre svega jezera, planina i oblaka) u ciklusu *Ostrvo bez jezera: simpozijum oblaka*, ali i Ezra Paund, bitan kako na planu metapoetike tako i ljubavne tematike, stila i umetničkog

postupka, knjiga *Zavijanje za oligarhom* Vladimira Kopicla promišljeno je komponovana (put)opisna predstava spoljašnjih i unutrašnjih previranja aktuelnog istorijskog i individualnog trenutka. Nastavljajući brižljivo uređivanje vlastitog poetičkog sistema, čiji su ključni činioci jezik, umetničko stvaralaštvo, telo i seksualnost, a oprobana i efektivna sredstva ironija i igra rečima, Vladimir Kopicl ostvario je zrelo i palimpsestno delo, koje pruža prodorne uvide u položaj umetnika i umetnosti, status metatekst(ov)a, te simboličku vrednost aMIna i njegovih jasnih senzualno-čulnih konotacija. I dok zveri i čitaoci polako napuštaju finalni ne(s)karani polupogovor, zapitaćemo se, sa pesnikom „Šta ostaje?“ Istovremeno, Paund-Kopiclovim stihom odgovorićemo kako (pre)ostaje samo ono što stvarno volimo, dok je sve drugo šljaka. Ovaj svet, kako pokazuju Teidi Furuhaši i *Zavijanje za oligarhom*, ipak nije tako dosadan. Znamo, zato ga neprekidno, uvek iznova, vešto citiramo.

SADRŽAJ

I

(EMPIRE BY BUS)

1 (ZG–ST, 19. mart 2013)	7
--------------------------------	---

II

(OSTRVO BEZ JEZERA: SIMPOZIJUM OBLAKA)

2 (Bled, 11. maj 2016, jutro)	15
3 (Bled, 11. maj 2016, podne)	16
4 (Bled, 11. maj 2016, popodne)	17
5 (Bled, 12. maj 2016, prepodne)	18
6 (Bled, 12. maj 2016, popodne)	20
7 (Bled, 13. maj 2016)	22
8 (Bled, 14. maj 2016)	23

III

(BITKOAN)

9 (Veles–Bitolj, 5. avgust 2017)	29
10 (Bitolj, 6. avgust 2017)	32
11 (Bitolj, 6. avgust 2017, pred ponoć)	33
12 (Bitolj, 8. avgust 2017)	34
13 (Bitolj, 17. avgust 2017)	36
14 (Bitolj, 23. jul 2017, magistrale)	40

IV
(VIROZA 2020)

15 (Novi Sad, 14. mart 2020)	45
16 (Novi Sad, 16. mart 2020)	47
17 (Novi Sad, 23. mart 2020)	49
18 (Novi Sad, 28. mart 2020)	51
19 (Novi Sad, 15. maj 2020)	53
20 (Novi Sad, 21. maj 2020)	56
21 (Novi Sad, 25. maj 2020)	59
22 (Novi Sad, 5. jun 2020)	61
23 (Novi Sad, 18. jun 2020)	63
24 (Novi Sad, 8. avgust 2020)	65
Ne(s)karani versi (tri polupogovora + 1 gratis) <i>(Milica Ćuković)</i>	67

Vladimir Kopicl
ZAVIJANJE ZA OLIGARHOM

Izdavač

Kulturni centar Novog Sada
Katolička porta 5, Novi Sad
tel: 021 528 972
faks: 021 525 168
e-mail: info@kcns.org.rs
www.kcns.org.rs

Za izdavača

Bojan Panaotović

Lektura

Sanja Brkić

Dizajn korica

Dragana Nikolić

Priprema

Vladimir Vatić

Štampa

 SAJNOS, Novi Sad
STAMPARIJA

Tiraž

300 primeraka

CIP – Каталогизacija у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
821.163.41-14

КОПИЦЛ, Владимир, 1949-

Zavijanje za oligarhom / Vladimir Kopicl. - Novi Sad : Kulturni centar Novog Sada, 2023 (Novi Sad : Sajnos). - 78 str. ; 19 cm. - (Edicija Džepni anagram. Poezija)

Tiraž 300. - Str. 67-74: Ne(s)karani versi (tri polugovora + 1 gratis) / Milica Ćuković.

ISBN 978-86-7931-995-1

COBISS.SR-ID 128911369